

ПСИХОЛОГІЧНІ ПРИЧИНИ СВІДОМОГО ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ БЕЗПЕЧНОЇ РОБОТИ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ТА ОСНОВИ ОХОРОНИ ПРАЦІ»

*Дрожжана О.У.
старший викладач кафедри безпеки життєдіяльності
Полтавська державна аграрна академія
м.Полтава*

До головних психофізіологічних чинників, які найчастіше спричиняють нещасні випадки, належать: втома, хвороба, недоліки освіти та відсутність професійних навичок, відсутність належного рівня безпеки праці та погані психологічні відносини в колективі, матеріально-фінансові проблеми, невідповідність психічних та психофізіологічних характеристик умовам праці, стрес, пониження професійної здатності в екстремальних умовах після попереднього емоційного шоку, вживання наркотиків, алкоголю, ліків.

Серед психологічних причин свідомого порушення правил безпечної роботи можна назвати такі: економія сил, економія часу, звичка до небезпеки або її недооцінювання, орієнтація на ідеали, тенденція до копіювання норм групової поведінки, звичка працювати з порушеннями, переоцінка власного досвіду і майстерності, бажання самоутвердитись, стресові стани, схильність до ризику, невмотивований ризик [1].

Загальний аналіз закономірностей розвитку і життя людини свідчить, що обставини, які зумовлюють виникнення нещасних випадків, мають і об'єктивні причини.

По-перше, аналіз еволюційного розвитку людини засвідчив, що з розвитком науково-технічного прогресу та зняттям праці суттєво збільшився вплив людини на навколишній світ як за різноманітністю, так і за інтенсивністю, який зумовив відповідну реакцію зовнішнього середовища на людину. Якщо первісна людина за своїми індивідуальними фізичними можливостями була здатна протистояти загрозам під час трудової діяльності, то сучасна людина за цими показниками суттєво відстає від рівня збільшеної техногенної загрози.

По-друге, умови праці стають дедалі загрозливішими, адже ціна помилки людини зростає. Помилки сучасної людини часто спричиняють загибель багатьох людей (транспортні аварії, вибухи, пожежі).

По-третє, адаптація людини до тих загроз, які приносить сучасна техніка: використовуючи її, людина недооцінює те, що вона є джерелом багатьох небезпек.

Останнім часом серед причин більшості нещасних випадків на виробництві називають людський чинник, під яким розуміють сукупність психофізіологічних особливостей людини, які специфічно проявляються за певних умов. Якщо вдасться сповна пізнати цей людський чинник та усунути

його із причин нещасних випадків на виробництві, то їхня кількість суттєво зменшиться [2].

Науковці зазначають, що у нинішніх умовах широкого поширення мобільних інформаційних технологій різко зменшилася відповідальність особи за власні вчинки. Однобоке розуміння демократизації суспільного життя, яке полягає у дисбалансі прав та обов'язків особи, також зумовлює пониження відповідальності особи за власні вчинки. Зниження відповідальності працівників за власні дії, на думку дослідників, є сьогодні головною причиною багатьох нещасних випадків. Будь-який нещасний випадок є логічним наслідком сукупності послідовних та паралельних подій, які розвиваються у просторі та часі, через безвідповідальне відношення як керівників, так і працівників до виконання вимог з охорони праці. Саме тому підвищення відповідальності особи за власні вчинки сьогодні є вагомим чинником підвищення безпеки професійної діяльності та зменшення нещасних випадків на виробництві.

Усвідомлення керівниками необхідності створення безпечних та здорових умов праці, а працівниками – необхідності дотримання правил безпечної праці в сучасних умовах економічної та господарської діяльності в нашій країні є важливими сходинками до підвищення рівня безпеки виробничого середовища та зниження виробничого травматизму.

Другим важливим моментом у зменшенні виробничого травматизму, поряд із підвищенням відповідальності особи за власні дії, є загальне підвищення добробуту усього населення країни. Рівень задоволення потреб людини зумовлює її активність і цілеспрямованість тих чи інших вчинків [2].

Людині притаманний інстинкт самозбереження, в якому головним моментом є забезпечення фізіологічних (матеріальних) потреб, а потреби у безпеці тут відступають на другий план. Матеріали розслідування нещасних випадків на виробництві чітко вказують, що першопричиною багатьох нещасних випадків є прагнення заробити за будь-яких умов (часто завідомо небезпечних і з високим ризиком для життя) заробітну плату для забезпечення елементарних життєвих потреб. Так триватиме доти, доки соціально-економічні орієнтири розвитку країни не будуть спрямовані на головну мету економічного розвитку суспільства – забезпечення благополуччя людини, збереження її здоров'я та створення умов для її самореалізації та вдосконалення. Для досягнення такого економічного рівня розвитку країни, насамперед у нинішніх умовах, потрібен тривалий період часу. А сьогодні необхідне формування через індивідуальні підходи до кожного працівника усвідомлення цінності життя та його неповторності, що безперечно, сприятиме вирішенню проблем безпеки праці.

Список використаних джерел

1. Баклицький І.О. Психологія праці: підручник. Київ: Знання, 2008. 655с.
2. Лазорко О.В. Психологія професійної безпеки особистості: монографія. Луцьк: Вежа-Друк, 2016. 440 с.

